HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

13 noiembrie 2018 *

„Trimitere preliminară – Regulamentul (UE) nr. 604/2013 – Regulamentul (CE) nr. 1560/2003 – Determinarea statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională – Criterii și mecanisme de determinare – Cerere de preluare sau de reprimire a unui solicitant de azil – Răspuns negativ al statului membru solicitat – Cerere de reexaminare – Articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1560/2003 – Termen de răspuns – Expirare – Efecte”

În cauzele conexate C-47/17 și C-48/17,

având ca obiect cereri de decizie preliminară formulate în temeiul articolului 267 TFUE de Rechtbank Den Haag (Tribunalul din Haga, Țările de Jos), prin deciziile din 23 ianuarie și din 26 ianuarie 2017, primite de Curte la 1 februarie și, respectiv, la 3 februarie 2017, în procedurile

X (C-47/17),

X (C-48/17)

împotriva

Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie,

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul K. Lenaerts, președinte, doamna R. Silva de Lapuerta, vicepreședintă, domnii J.-C. Bonichot, M. Vilaras și F. Biltgen, președinți de cameră, și domnii E. Juhász, M. Ilešič (raportor), J. Malenovský, E. Levits, L. Bay Larsen și S. Rodin, judecători,

avocat general: domnul M. Wathelet,

grefier: doamna L. Carrasco Marco, administratoare,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 16 ianuarie 2018,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru X (C-47/17), de C. C. Westermann-Smit, advocaat;

– pentru X (C-48/17), de D. G. J. Sanderink și de A. Khalaf, advocaten;

– pentru guvernul neerlandez, de M. K. Bulterman și de M. L. Noort, în calitate de agenți;

– pentru guvernul german, de T. Henze și de R. Kanitz, în calitate de agenți;

* Limba de procedură: neerlandeza.

– pentru guvernul maghiar, de M. M. Tátrai, de M. Z. Fehér și de G. Koós, în calitate de agenți;

– pentru guvernul Regatului Unit, de S. Brandon, de R. Fadoju și de C. Crane, în calitate de agenți, asistați de D. Blundell, barrister;

– pentru guvernul elvețian, de E. Bichet, în calitate de agent;

– pentru Comisia Europeană, de G. Wils și de M. Condou-Durande, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 22 martie 2018,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererile de decizie preliminară privesc interpretarea articolului 5 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 1560/2003 al Comisiei din 2 septembrie 2003 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 343/2003 al Consiliului de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de azil prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe (JO 2003, L 222, p. 3, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 140), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 118/2014 al Comisiei din 30 ianuarie 2014 (JO 2014, L 39, p. 1) (denumit în continuare „regulamentul de punere în aplicare”).

2 Aceste cereri au fost formulate în cadrul unor litigii între doi solicitanți de azil, pe de o parte, și Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie (secretarul de stat pentru securitate și justiție, Țările de Jos, denumit în continuare „secretarul de stat”), pe de altă parte.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Regulamentul Eurodac

3 Regulamentul (UE) nr. 603/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 26 iunie 2013 privind instituirea sistemului „Eurodac” pentru compararea amprentelor digitale în scopul aplicării eficiente a Regulamentului (UE) nr. 604/2013 de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe sau de către un apatrid și privind cererile autorităților de aplicare a legii din statele membre și a Europol de comparare a datelor Eurodac în scopul asigurării respectării aplicării legii și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1077/2011 de instituire a Agenției Europene pentru Gestionarea Operațională a Sistemelor Informatice la Scară Largă, în Spațiul de Libertate, Securitate și Justiție (JO 2013, L 180, p. 1, denumit în continuare „Regulamentul Eurodac”) prevede la articolul 9:

„(1) Fiecare stat membru ia, fără întârziere, amprentele digitale ale tuturor degetelor fiecărui solicitant de protecție internațională cu vârsta de cel puțin 14 ani și le transmite cât mai curând posibil și nu mai târziu de 72 de ore de la depunerea cererii sale de protecție internațională, astfel cum este definită la articolul 20 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 604/2013 […]

[…]

(3) Datele dactiloscopice […] transmise de orice stat membru […] se compară în mod automat cu datele dactiloscopice transmise de alt stat membru și deja înregistrate în sistemul central.

[…]

(5) Sistemul central transmite în mod automat statului membru de origine rezultatul pozitiv sau rezultatul negativ al comparației. […]

[…]”

4 Articolul 14 din Regulamentul Eurodac prevede:

„(1) Fiecare stat membru ia în mod prompt amprente digitale ale tuturor degetelor fiecărui resortisant al unei țări terțe sau apatrid cu vârsta de cel puțin 14 ani care a fost reținut de către autoritățile de control competente pentru trecerea neregulamentară a frontierei unui stat membru pe uscat, apă sau calea aerului, venind dintr-o țară terță și care nu este returnat sau care rămâne fizic pe teritoriul statelor membre și care nu este ținut în custodie, izolare sau detenție pe întreaga perioadă scursă de la reținere la expulzarea efectuată pe baza deciziei de returnare.

(2) Statul membru în cauză transmite sistemului central, cât mai curând posibil și în cel mult 72 de ore de la data reținerii, […] date referitoare la orice resortisant al unei țări terțe sau apatrid, astfel cum se prevede la alineatul (1), care nu este returnat […]

[…]”

Regulamentul Dublin III

5 Considerentele (4), (5), (7) și (12) ale Regulamentului (UE) nr. 604/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 26 iunie 2013 de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe sau de către un apatrid (JO 2013, L 180, p. 31, denumit în continuare „Regulamentul Dublin III”) enunță:

„(4) Concluziile [Consiliului European, cu ocazia reuniunii sale speciale] de la Tampere[, din 15 și 16 octombrie 1999,] exprimă de asemenea faptul că [sistemul european comun de azil] ar trebui să includă, pe termen scurt, o metodă clară și operațională pentru determinarea statului membru responsabil de examinarea unei cereri de azil.

(5) O astfel de metodă ar trebui să se întemeieze pe criterii obiective și echitabile atât pentru statele membre, cât și pentru persoanele în cauză. Ar trebui, în principiu, să facă posibilă determinarea rapidă a statului membru responsabil, astfel încât să se garanteze accesul efectiv la procedurile pentru acordarea protecției internaționale și să nu compromită obiectivul prelucrării rapide a cererilor de protecție internațională.

[…]

(7) În Programul de la Stockholm, Consiliul European și-a reafirmat angajamentul față de obiectivul de instituire a unui spațiu comun de protecție și solidaritate în conformitate cu articolul 78 [TFUE], pentru cei care beneficiază de protecție internațională, cel târziu până în anul 2012. În plus, Consiliul European a subliniat că sistemul de la Dublin rămâne piatra de temelie a constituirii [sistemului european comun de azil], dat fiind faptul că atribuie în mod clar statelor membre responsabilitatea pentru examinarea cererilor de protecție internațională.

[…]

(12) Directiva 2013/32/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 privind procedurile comune de acordare și retragere a protecției internaționale [(JO 2013, L 180, p. 60)] ar trebui să se aplice în completarea și fără a aduce atingere dispozițiilor referitoare la garanțiile procedurale reglementate în temeiul prezentului regulament, sub rezerva limitărilor în aplicarea directivei respective.”

6 Potrivit articolului 2 litera (d) din Regulamentul Dublin III, în sensul acestui regulament, „«examinarea unei cereri de protecție internațională» înseamnă orice măsură de examinare, decizie sau hotărâre pronunțată cu privire la o cerere de protecție internațională de către autoritățile competente în conformitate cu Directiva 2013/32/UE și cu Directiva 2011/95/UE, cu excepția procedurilor de determinare a statului membru responsabil în conformitate cu prezentul regulament”.

7 Articolul 3 alineatul (2) din Regulamentul Dublin III prevede:

„Atunci când niciun stat membru responsabil nu poate fi desemnat pe baza criteriilor menționate în prezentul regulament, primul stat membru în care a fost prezentată cererea de protecție internațională este responsabil de examinarea acesteia.

Atunci când este imposibilă transferarea solicitantului către statul membru desemnat inițial drept responsabil, pentru că există temeiuri substanțiale de a crede că în acel stat membru există deficiențe sistemice ale procedurii de azil și ale condițiilor de primire a solicitanților care duc la un risc de tratament inuman sau degradant în sensul articolului 4 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, statul membru care îndeplinește procedura de determinare a statului membru responsabil continuă examinarea criteriilor stabilite la capitolul III, pentru a determina dacă alt stat membru poate fi desemnat drept responsabil.

Atunci când transferul nu poate fi efectuat în temeiul prezentului alineat, către unul dintre statele membre desemnate pe baza criteriilor stabilite la capitolul III și nici către primul stat membru în care a fost prezentată cererea, statul membru care îndeplinește procedura de determinare a statului membru responsabil devine statul membru responsabil.”

8 Articolul 13 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III are următorul cuprins:

„Atunci când se stabilește, pe baza probelor sau a dovezilor circumstanțiale astfel cum sunt descrise în cele două liste menționate la articolul 22 alineatul (3) din prezentul regulament, inclusiv datele la care face referire Regulamentul [Eurodac], că un solicitant a trecut ilegal frontiera într-un stat membru pe uscat, pe mare sau pe calea aerului venind dintr-o țară terță, statul membru în care s-a intrat astfel este responsabil de examinarea cererii de protecție internațională. Această responsabilitate încetează la douăsprezece luni de la data la care a avut loc trecerea ilegală a frontierei.”

9 Articolul 17 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III prevede:

„Prin derogare de la articolul 3 alineatul (1), fiecare stat membru poate decide să examineze o cerere de protecție internațională care îi este prezentată de un resortisant al unei țări terțe sau de un apatrid, chiar dacă această examinare nu este responsabilitatea sa în temeiul criteriilor stabilite în prezentul regulament.

[…]”

10 Articolul 18 din regulamentul menționat prevede:

„(1) Statul membru responsabil în conformitate cu prezentul regulament este obligat să:

(a) preia, în conformitate cu dispozițiile prevăzute la articolele 21, 22 și 29, un solicitant care a prezentat o cerere într-un stat membru diferit;

(b) reprimească, în condițiile prevăzute la articolele 23, 24, 25 și 29, un solicitant a cărui cerere se află în curs de examinare și care a depus cererea într-un alt stat membru sau care se află pe teritoriul altui stat membru fără permis de ședere;

[…]

(2) În cazurile care intră în domeniul de aplicare al alineatului (1) literele (a) și (b), statul membru responsabil examinează sau finalizează examinarea cererii de protecție internațională prezentate de solicitant.

[…]”

11 Articolul 20 alineatele (1) și (5) din același regulament prevede:

„(1) Procesul de determinare a statului membru responsabil începe imediat ce cererea de protecție internațională este prezentată pentru prima oară într-un stat membru.

[…]

(5) Un solicitant care se află în alt stat membru fără permis de ședere sau care prezintă în acel stat membru o cerere de protecție internațională, după retragerea primei sale cereri prezentate într-un alt stat membru în timpul procedurii de determinare a statului membru responsabil, este reprimit, în condițiile prevăzute la articolele 23, 24, 25 și 29, de către statul membru în care a prezentat prima dată cererea de protecție internațională, în vederea finalizării procedurii de determinare a statului membru responsabil.

[…]”

12 Articolul 21 din Regulamentul Dublin III prevede:

„(1) Atunci când un stat membru în care s-a prezentat o cerere de protecție internațională consideră că alt stat membru este responsabil de examinarea cererii, acesta poate, pe cât de repede posibil și în orice caz în termen de trei luni de la data la care a fost prezentată cererea în sensul articolului 20 alineatul (2), cere celuilalt stat membru să preia solicitantul.

Fără a aduce atingere primului paragraf, în cazul în care există un rezultat pozitiv transmis de Eurodac referitor la datele înregistrate în temeiul articolului 14 din Regulamentul [Eurodac], cererea se trimite în termen de două luni de la primirea rezultatului pozitiv, în temeiul articolului 15 alineatul (2) din regulamentul respectiv.

Atunci când cererea de preluare a unui solicitant nu este prezentată în termenele prevăzute la primul și al doilea paragraf, responsabilitatea pentru examinarea cererii de protecție internațională aparține statului membru în care s-a prezentat cererea.

(2) Statul membru solicitant poate cere un răspuns urgent în cazurile în care cererea de protecție internațională s-a prezentat după refuzul permisiunii de a intra sau de ședere, după o arestare pentru ședere ilegală sau după comunicarea sau executarea unui ordin de expulzare.

Cererea menționează motivele care justifică un răspuns urgent și termenul în care este așteptat un răspuns. Acest termen este de cel puțin o săptămână.

(3) În cazurile menționate la alineatele (1) și (2), cererea de preluare de către alt stat membru este prezentată folosindu-se un formular standard și include probele sau dovezile circumstanțiale astfel cum sunt descrise în cele două liste menționate la articolul 22 alineatul (3) și/sau elemente relevante din declarația solicitantului care permit autorităților statului membru solicitat să verifice dacă acesta este responsabil în temeiul criteriilor prevăzute de prezentul regulament.

Comisia, prin acte de punere în aplicare, adoptă condiții uniforme privind pregătirea și depunerea de cereri de preluare. […]”

13 Articolul 22 din Regulamentul Dublin III prevede:

„(1) Statul membru solicitat face cercetările necesare și hotărăște asupra cererii de preluare a solicitantului de azil în termen de două luni de la data la care cererea a fost primită.

[…]

(3) Comisia, prin acte de punere în aplicare, întocmește și reexaminează periodic două liste în care se specifică probele relevante și dovezile circumstanțiale relevante […]

[…]

(6) Atunci când statul membru solicitant a invocat urgența, în conformitate cu dispozițiile articolului 21 alineatul (2), statul membru solicitat depune toate eforturile pentru a se conforma termenului cerut. În cazuri excepționale, când se poate demonstra că examinarea cererii de preluare a unui solicitant este complexă, statul membru solicitat poate răspunde după termenul cerut, dar în orice caz în termen de o lună. În astfel de situații, statul membru solicitat trebuie să comunice decizia sa de amânare a răspunsului statului membru solicitant în termenul cerut inițial.

(7) Absența răspunsului la expirarea termenului de două luni menționat la alineatul (1) și a termenului de o lună menționat la alineatul (6) echivalează cu acceptarea cererii și determină obligația de a prelua persoana în cauză, inclusiv obligația de a asigura buna organizare a sosirii acesteia.”

14 Articolul 23 din Regulamentul Dublin III prevede:

„(1) În cazul în care statul membru în care o persoană menționată la articolul 18 alineatul (1) litera (b), (c) sau (d) a prezentat o nouă cerere de protecție internațională consideră că este responsabil un alt stat membru, în conformitate cu articolul 20 alineatul (5) și articolul 18 alineatul (1) literele (b), (c) sau (d), poate cere ca acest alt stat membru să reprimească persoana respectivă.

(2) Cererea de reprimire se depune cât mai rapid posibil și în orice caz în termen de două luni de la primirea rezultatului pozitiv transmis de unitatea centrală Eurodac, în conformitate cu articolul 9 alineatul (5) din Regulamentul [Eurodac].

În cazul în care cererea de reprimire se bazează pe alte dovezi decât cele provenite din sistemul Eurodac, acestea se trimit statului membru solicitat în termen de trei luni de la data depunerii cererii de protecție internațională în sensul articolului 20 alineatul (2).

(3) În cazul în care cererea de reprimire nu este depusă în termenul stabilit la alineatul (2), responsabilitatea pentru examinarea cererii de protecție internațională revine statului membru în care a fost prezentată noua cerere.

(4) Cererea de reprimire se face utilizând un formular standard și incluzând probe sau dovezi circumstanțiale, astfel cum sunt descrise în cele două liste menționate la articolul 22 alineatul (3) și/sau elemente relevante din declarațiile persoanei în cauză, care să permită autorităților din statul membru solicitat să verifice dacă este responsabil pe baza criteriilor stabilite în prezentul regulament.

Comisia, prin acte de punere în aplicare, adoptă condiții uniforme privind pregătirea și depunerea de cereri de reprimire. […]”

15 Articolul 25 din Regulamentul Dublin III prevede:

„(1) Statul membru solicitat efectuează verificările necesare și emite o decizie privind cererea de reprimire a persoanei în cauză cât de curând posibil și în orice [caz] cel târziu în termen de o lună de la data primirii cererii. Atunci când cererea se bazează pe date obținute din sistemul Eurodac, acest termen se reduce la două săptămâni.

(2) Absența unui răspuns în termenul de o lună sau de două săptămâni menționat la alineatul (1) înseamnă acceptarea cererii și implică obligația de a reprimi persoana în cauză, inclusiv obligația de a se asigura buna organizare a sosirii acesteia.”

16 Articolul 29 din Regulamentul Dublin III prevede:

„(1) Transferul solicitantului […] din statul membru solicitant către statul membru responsabil se face în conformitate cu dreptul intern al statului membru solicitant, după consultări între cele două state membre în cauză, cât de repede posibil și în cel mult șase luni de la acceptarea cererii de a prelua sau reprimi persoana în cauză sau de la hotărârea definitivă privind apelul sau revizuirea atunci când efectul suspensiv există […]

[…]

(2) Atunci când transferul nu se efectuează în termenul de șase luni, statul membru responsabil este exonerat de obligația de a prelua sau reprimi persoana în cauză și responsabilitatea se transferă statului membru solicitant. Acest termen poate fi prelungit până la maximum un an în cazul în care transferul nu a putut fi efectuat datorită detenției în închisoare a persoanei în cauză sau până la maximum optsprezece luni în cazul în care persoana în cauză se sustrage procedurii.

[…]”

17 Potrivit tabelului de corespondență care figurează în anexa II la Regulamentul Dublin III, articolul 18 și articolul 20 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul (CE) nr. 343/2003 al Consiliului din 18 februarie 2003 de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de azil prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe (JO 2003, L 50, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 56, denumit în continuare „Regulamentul Dublin II”), care a fost abrogat și înlocuit prin Regulamentul Dublin III, corespund cu articolul 22 și, respectiv, cu articolul 25 alineatul (1) din acest din urmă regulament.

Regulamentul de punere în aplicare

18 În conformitate cu preambulul regulamentului de punere în aplicare, acesta a fost adoptat „având în vedere Regulamentul [Dublin II], în special articolul 15 alineatul (5), articolul 17 alineatul (3), articolul 18 alineatul (3), articolul 19 alineatele (3) și (5), articolul 20 alineatele (1), (3) și (4) și articolul 22 alineatul (2)”.

19 Articolul 5 din regulamentul de punere în aplicare prevede:

„(1) Atunci când, în urma verificărilor efectuate, statul membru solicitat consideră că dovezile depuse nu determină responsabilitatea sa, răspunsul negativ trimis statului membru solicitant conține prezentarea detaliată si completă a motivelor acestui refuz.

(2) Atunci când statul membru solicitant consideră că un astfel de refuz are la bază o apreciere greșită sau când poate prezenta dovezi suplimentare, acesta poate solicita reexaminarea cererii. Această opțiune trebuie exercitată în termen de trei săptămâni de la primirea răspunsului negativ. Statul membru solicitat depune eforturi să răspundă în termen de două săptămâni. În orice caz, această procedură suplimentară nu extinde termenele prevăzute la articolul 18 alineatele (1) și (6) și la articolul 20 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul [Dublin II]."

20 Anexa X la regulamentul de punere în aplicare conține, în partea A, informații despre Regulamentul Dublin III pentru solicitanții de protecție internațională. Sub titlul „În cât timp se stabilește ce țară îmi va examina cererea? Cât timp durează până când îmi va fi examinată cererea?", se arată printre altele că „[d]urata totală a procedurii [prevăzute în Regulamentul Dublin III], până în momentul în care sunteți transferat în țara respectivă, poate fi, în condiții obișnuite, de maximum 11 luni. Cererea dumneavoastră de azil va fi examinată în țara responsabilă. Acest termen s-ar putea schimba în cazul în care vă ascundeți de autorități, sunteți plasat în detenție sau reținut ori dacă contestați decizia de transfer". Partea B din această anexă, care cuprinde informații despre această procedură pentru solicitanții de protecție internațională care fac obiectul procedurii menționate, prevede în această privință mai în detaliu termenele stabilite pentru formularea unei cereri de preluare sau de reprimire și pentru răspunsul la o astfel de cerere, precum și pentru transferul persoanei interesate.

Dreptul neerlandez

Legea generală privind procedura administrativă

21 Articolul 4:17 alineatul 1 din Algemene wet bestuursrecht (Legea generală privind procedura administrativă) prevede că, în cazul în care o autoritate administrativă nu adoptă o decizie în timp util cu privire la o cerere, ea este obligată să plătească solicitantului o penalitate cu titlu cominatoriu pentru fiecare zi de întârziere, această durată neputând însă depăși 42 de zile. Potrivit articolului 4:17 alineatul 2 din această lege, cuantumul penalității cu titlu cominatoriu este de 20 de euro pe zi în primele 14 zile de întârziere, de 30 de euro pe zi în următoarele 14 zile și de 40 de euro pe zi în celelalte zile. Conform articolului 4:17 alineatul 3 din legea menționată, prima zi în care este datorată penalitatea cu titlu cominatoriu este ziua expirării termenului de două săptămâni care începe să curgă în ziua care urmează după expirarea termenului prevăzut pentru adoptarea unei decizii și după primirea de către autoritatea administrativă a scrisorii de punere în întârziere transmise de solicitant. Articolul 4:17 alineatul 5 din aceeași lege prevede că formularea unei acțiuni împotriva omisiunii de a adopta o decizie în timp util nu are ca efect suspendarea penalității cu titlu cominatoriu. În temeiul articolului 4:17 alineatul 6 litera c) din Legea generală privind procedura administrativă, penalitatea cu titlu cominatoriu nu se plătește în cazul în care cererea este în mod vădit inadmisibilă sau în mod vădit nefondată.

22 Articolul 6:2 litera b) din legea menționată prevede:

„În scopul aplicării dispozițiilor legale în materia acțiunii și a reclamației, omisiunea de a adopta o decizie în timp util echivalează cu o decizie."

23 Articolul 6:12 alineatul 2 din aceeași lege prevede:

„Poate fi formulată o acțiune din momentul în care autoritatea administrativă nu a adoptat o decizie în timp util și termenul de două săptămâni, care începe să curgă din ziua următoare celei în care persoana interesată a notificat în scris autoritatea administrativă cu privire la omisiunea sa, a expirat.”

24 Articolul 8:55b alineatul 1 din Legea privind procedura administrativă prevede:

„În cazul în care acțiunea este îndreptată împotriva unei omisiuni de a adopta o decizie în timp util, instanța administrativă se pronunță, în conformitate cu articolul 8:54 din [această lege], în termen de opt săptămâni de la primirea cererii și de la respectarea criteriilor prevăzute la articolul 6:5 din [legea menționată], cu excepția cazului în care consideră necesar să efectueze activități de cercetare judecătorească în ședință.”

25 Articolul 8:55c din Legea privind contenciosul administrativ prevede:

„Instanța administrativă stabilește de asemenea, la cerere și în cazul în care acțiunea este întemeiată, cuantumul penalității cu titlu cominatoriu datorate.”

26 În conformitate cu articolul 8:55d alineatul 1 din legea menționată, în cazul în care acțiunea este întemeiată și nu a fost notificată încă nicio decizie, instanța administrativă obligă autoritatea administrativă să notifice o decizie în termen de două săptămâni din ziua următoare comunicării hotărârii. Potrivit alineatului 2 al acestui articol, prin hotărârea instanței administrative se aplică o penalitate cu titlu cominatoriu suplimentară pentru fiecare zi de întârziere în executarea hotărârii de către autoritatea administrativă.

Legea privind străinii

27 Articolul 30 alineatul 1 din Vreemdelingenwet 2000 (Legea din 2000 privind străinii), în versiunea aplicabilă faptelor din litigiul principal (denumită în continuare „Legea privind străinii”), prevede că o cerere de permis de ședere temporară pentru solicitantul de azil nu este examinată în cazul în care se stabilește, în temeiul Regulamentului Dublin III, că un alt stat membru este responsabil de prelucrarea cererii.

28 Articolul 42 alineatul 1 din Legea privind străinii prevede că trebuie adoptată o decizie în termen de șase luni de la primirea cererii de ședere temporară pentru solicitantul de azil.

29 Articolul 42 alineatul 4 din legea menționată prevede că termenul vizat la alineatul 1 al acestui articol poate fi prelungit cu o durată care nu poate depăși nouă luni suplimentare, în cazul în care:

„a. intervin chestiuni de fapt și/sau de drept complexe;

b. ca urmare a faptului că un număr mare de străini depun simultan o cerere, încheierea procedurii în termenul de șase luni este, în practică, foarte dificilă sau

c. întârzierea prelucrării cererii poate fi imputată străinului.”

30 Articolul 42 alineatul 6 din Legea privind străinii prevede că, în cazul în care, în cadrul unei cereri de permis de ședere temporară pentru solicitantul de azil, se examinează, în temeiul articolului 30 din legea menționată, aspectul dacă această cerere trebuie sau nu să fie examinată, termenul vizat la alineatul 1 al acestui articol nu începe să curgă decât din momentul în care se stabilește, în conformitate cu Regulamentul Dublin III, că Regatul Țărilor de Jos este responsabil de prelucrarea cererii.

Litigiile principale și întrebările preliminare

Cauza C-47/17

31 La 24 ianuarie 2016, reclamantul din litigiul principal, de cetățenie siriană, a prezentat în Țările de Jos, la secretarul de stat, o cerere de permis de ședere temporară pentru solicitantul de azil.

32 În aceeași zi, secretarul de stat, consultând baza de date Eurodac, a obținut un rezultat pozitiv care indica faptul că reclamantul menționat a prezentat, la 22 ianuarie 2016, o cerere de protecție internațională în Germania, ceea ce este însă contestat de persoana interesată.

33 La 24 martie 2016, secretarul de stat a prezentat autorităților germane o cerere de reprimire a reclamantului din litigiul principal în temeiul articolului 18 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul Dublin III.

34 Prin scrisoarea din 7 aprilie 2016, autoritățile germane au respins cererea de reprimire. În această scrisoare, autoritățile germane au indicat că răspund pentru moment în mod negativ pentru a respecta termenul de răspuns prevăzut la articolul 25 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III, dat fiind că răspunsul necesita o examinare mai aprofundată în Germania, cu privire la care autoritățile neerlandeze vor fi informate fără a trebui să facă o cerere în acest sens.

35 La 14 aprilie 2016, secretarul de stat a depus o cerere de reexaminare la autoritățile germane, la care acestea însă nu au răspuns.

36 Prin scrisoarea din 29 august 2016, reclamantul din litigiul principal a solicitat secretarului de stat să îi examineze cererea și să considere refuzul autorităților germane din 7 aprilie 2016 drept un refuz definitiv. Secretarul de stat nu a răspuns pe fond la această cerere.

37 La 17 noiembrie 2016, reclamantul din litigiul principal a introdus o acțiune la instanța de trimitere, invocând absența unei decizii, în timp util, cu privire la cererea sa de permis de ședere temporară pentru solicitantul de azil și solicitând acestei instanțe obligarea secretarului de stat la plata unei penalități cu titlu cominatoriu începând cu ziua în care acesta ar fi trebuit să adopte o decizie, obligarea acestuia să adopte o decizie într-un termen stabilit de instanța menționată, precum și însoțirea acestei somații de o penalitate cu titlu cominatoriu suplimentară de 100 de euro pe zi de întârziere.

38 La 22 decembrie 2016, secretarul de stat a informat instanța de trimitere cu privire la faptul că, la 14 decembrie 2016, și-a retras cererea de reprimire prezentată autorităților germane și că cererea de azil a reclamantului din litigiul principal ar fi în prezent prelucrată conform *Nederlandse Algemene Asielprocedure* (procedura generală de azil neerlandeză).

39 Părțile din litigiul principal nu sunt de acord cu privire la aspectul dacă termenul în care secretarul de stat trebuie să se pronunțe asupra cererii de permis de ședere temporară pentru solicitantul de azil, depusă de reclamantul din litigiul principal la 24 ianuarie 2016, a expirat între timp.

40 În această privință, reclamantul din litigiul principal a arătat printre altele că, după expirarea termenelor stabilite de Regulamentul Dublin III pentru procedura de reprimire, statul membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională trebuie să fi fost determinat. În cazul în care statul membru solicitat răspunde, în termenele stabilite, în mod negativ la cererea de reprimire, responsabilitatea ar reveni, din acel moment, statului membru solicitant. Prin urmare, termenul de șase luni pentru a se pronunța cu privire la cererea de azil ar începe să curgă de la acel moment. Dat fiind că, la 7 aprilie 2016, autoritățile germane au refuzat cererea de reprimire, Regatul Țărilor de Jos ar fi,

începând cu aceeași dată, responsabil de examinarea cererii de azil a reclamantului din litigiul principal, astfel încât termenul stabilit pentru a decide cu privire la această cerere ar fi expirat la 7 octombrie 2016.

41 În schimb, în opinia secretarului de stat, termenul pentru soluționarea cererii menționate nu a început să curgă decât de la 14 decembrie 2016, dată la care Regatul Țărilor de Jos a declarat că este responsabil de prelucrarea acesteia.

42 În aceste condiții, Rechtbank Den Haag (Tribunalul din Haga, Țările de Jos) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Având în vedere obiectivul, conținutul și domeniul de aplicare ale Regulamentului [Dublin III] și ale Directivei [2013/32], statul membru solicitat trebuie să răspundă la cererea de reexaminare prevăzută la articolul 5 alineatul (2) din regulamentul de punere în aplicare într-un termen de două săptămâni?

2) În cazul unui răspuns negativ la prima întrebare, trebuie aplicat, având în vedere articolul 5 alineatul (2) ultima teză din regulamentul de punere în aplicare, termenul maxim de o lună prevăzut la articolul 20 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul [Dublin II] (devenit articolul 25 alineatul (1) din Regulamentul [Dublin III])?

3) În cazul unui răspuns negativ la prima și la a doua întrebare, statul membru solicitat dispune, având în vedere termenul «depune eforturi», care figurează la articolul 5 alineatul (2) din regulamentul de punere în aplicare, de un termen rezonabil pentru a răspunde la cererea de reexaminare?

4) În cazul în care statul membru solicitat trebuie efectiv să răspundă într-un termen rezonabil la cererea de reexaminare prevăzută la articolul 5 alineatul (2) din regulamentul de punere în aplicare, se mai poate vorbi despre un termen rezonabil după mai mult de șase luni, astfel cum este situația în cauza principală? În cazul unui răspuns negativ la această întrebare, ce trebuie să se înțeleagă prin «termen rezonabil»?

5) În cazul în care statul membru solicitat nu răspunde la cererea de reexaminare nici în termen de două săptămâni, nici în termen de o lună, nici într-un termen rezonabil, ce consecințe trebuie deduse din aceasta? În acest caz, statul membru solicitant este responsabil de examinarea pe fond a cererii de azil depuse de străin sau responsabil este statul membru solicitat?

6) În cazul în care trebuie să se considere că, din motivul absenței unui răspuns în timp util la cererea de reexaminare prevăzută la articolul 5 alineatul (2) din regulamentul de punere în aplicare, statul membru solicitat devine responsabil de examinarea pe fond a cererii de azil, care este termenul în care statul membru solicitant, mai precis pârâtul din cauza principală, trebuie să comunice această informație străinului?”

Cauza C-48/17

43 La 22 septembrie 2015, reclamantul din litigiul principal, de cetățenie eritreeană, a prezentat la secretarul de stat o cerere de permis de ședere temporară pentru solicitantul de azil în Țările de Jos. Potrivit bazei de date Eurodac, acesta introdusese deja, la 9 iunie 2015, o cerere de protecție internațională în Elveția. Pe de altă parte, rezultă din dosarul prezentat Curții că, prin traversarea Mării Mediterane, reclamantul din litigiul principal a ajuns la sfârșitul lunii mai a anului 2015 în Italia, unde se pare că amprentele sale digitale nu au fost însă prelevate și unde acesta nu apare să fi prezentat o cerere de protecție internațională.

44 La 20 noiembrie 2015, secretarul de stat a prezentat autorităților elvețiene o cerere de reprimire a reclamantului din litigiul principal în temeiul articolului 18 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul Dublin III.

45 La 25 noiembrie 2015, autoritățile elvețiene au respins această cerere pentru motivul că, în cadrul procedurii de determinare a statului membru responsabil de prelucrarea cererii de protecție internațională pe care reclamantul a depus-o în Elveția, autoritățile respective au adresat o cerere de preluare sau de reprimire autorităților italiene, care a rămas fără răspuns, astfel încât, începând cu 1 septembrie 2015, Republica Italiană ar fi devenit responsabilă de prelucrarea acestei cereri.

46 La 27 noiembrie 2015, secretarul de stat a prezentat autorităților italiene o cerere de reprimire a reclamantului din litigiul principal.

47 La 30 noiembrie 2015, autoritățile italiene au respins această cerere.

48 La 1 decembrie 2015, secretarul de stat a prezentat autorităților italiene o cerere de reexaminare, iar la 18 ianuarie 2016 a trimis autorităților respective o scrisoare de rapel.

49 La 26 ianuarie 2016, autoritățile italiene au admis cererea menționată.

50 Prin decizia din 19 aprilie 2016, secretarul de stat a refuzat să examineze cererea de eliberare a unui permis de ședere temporară pentru solicitantul de azil depusă de reclamantul din litigiul principal, pentru motivul că Republica Italiană ar fi responsabilă de prelucrarea cererii respective.

51 Reclamantul din litigiul principal a formulat o acțiune împotriva acestei decizii în fața instanței de trimitere. De asemenea, acesta a solicitat judecătorului delegat cu luarea măsurilor provizorii să interzică secretarului de stat, cu titlu de măsură provizorie, să îl expulzeze înainte de expirarea unui termen de patru săptămâni de la data la care instanța de trimitere se va fi pronunțat asupra acțiunii. Prin ordonanța din 30 iunie 2016, judecătorul delegat cu luarea măsurilor provizorii a admis această cerere de măsuri provizorii.

52 Părțile din litigiul principal au opinii divergente în special cu privire la aspectul dacă pârâtul a devenit sau nu responsabil de examinarea cererii de permis de ședere temporară pentru solicitantul de azil depuse de reclamantul din litigiul principal din cauza faptului că autoritățile italiene, după ce inițial au respins cererea de preluare prezentată de secretarul de stat, nu au răspuns la cererea de reexaminare în termenul prevăzut.

53 În aceste condiții, Rechtbank Den Haag (Tribunalul din Haga) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții șase întrebări preliminare care sunt în esență identice cu cele formulate în cauza C-47/17, cu excepția faptului că, pe de o parte, termenul menționat în cea de a patra întrebare a fost adaptat la situația în discuție în cauza C-48/17, referindu-se la un termen de șapte săptămâni și jumătate, și, pe de altă parte, a cincea întrebare în cauza respectivă nu menționează decât ipoteza depășirii unui termen de două săptămâni sau a unui termen rezonabil.

Procedura în fața Curții

54 Prin Decizia președintelui Curții din 13 februarie 2017, cauzele C-47/17 și C-48/17 au fost conexate pentru buna desfășurare a fazei scrise și a fazei orale ale procedurii, precum și în vederea pronunțării hotărârii.

55 Prin cererea de decizie preliminară formulată în cauza C-47/17, instanța de trimitere a solicitat aplicarea procedurii accelerate prevăzute la articolul 105 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții. Această cerere a fost respinsă prin Ordonanța președintelui Curții din 15 martie 2017, X

(C-47/17 și C-48/17, nepublicată, EU:C:2017:224). Deși, într-o primă etapă, s-a decis totuși judecarea cu prioritate a prezentelor cauze având în vedere situația reclamantului din litigiul principal în cauza C-47/17, acesta a semnalat însă Curții în observațiile sale scrise că, după introducerea cererii de decizie preliminară, autoritățile neerlandeze s-au pronunțat în mod favorabil asupra cererii sale de azil, astfel încât litigiul principal nu mai privește în prezent decât o compensație financiară pentru neadoptarea unei decizii cu privire la această cerere în termenele stabilite. Întrucât judecarea cu prioritate nu se mai justifica în astfel de condiții, s-a hotărât să se pună capăt acesteia și să se examineze cauza potrivit procedurii obișnuite.

Cu privire la întrebările preliminare

56 Prin intermediul întrebărilor formulate, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 5 alineatul (2) din regulamentul de punere în aplicare trebuie interpretat în sensul că, în cadrul procedurii de determinare a statului membru competent pentru prelucrarea unei cereri de protecție internațională, statul membru sesizat cu o cerere de preluare sau de reprimire în temeiul articolului 21 sau al articolului 23 din Regulamentul Dublin III, care a răspuns negativ la aceasta în termenele prevăzute la articolul 22 sau la articolul 25 din regulamentul menționat și care, ulterior, a fost sesizat cu o cerere de reexaminare în temeiul respectivului articol 5 alineatul (2), trebuie să răspundă la aceasta din urmă într-un anumit termen. Ea se întreabă care este acest termen, dacă este cazul, și care sunt efectele absenței unui răspuns, în termenul menționat, din partea statului membru solicitat la cererea de reexaminare a statului membru solicitant.

57 În această privință, trebuie amintit că procedurile de preluare și de reprimire trebuie să se desfășoare în mod obligatoriu în conformitate cu normele prevăzute printre altele în capitolul VI din Regulamentul Dublin III și în special cu respectarea unei serii de termene imperative (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 iulie 2017, Mengesteab, C-670/16, EU:C:2017:587, punctele 49 și 50, precum și Hotărârea din 25 ianuarie 2018, Hasan, C-360/16, EU:C:2018:35, punctul 60).

58 Astfel, articolul 21 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III prevede că cererea de preluare trebuie să fie formulată pe cât de repede posibil și în orice caz în termen de trei luni de la data la care a fost prezentată cererea de protecție internațională. Fără a aduce atingere acestui prim termen, în cazul în care există un rezultat pozitiv transmis de Eurodac referitor la datele înregistrate în temeiul articolului 14 din Regulamentul Eurodac, această cerere trebuie să fie formulată în termen de două luni de la primirea rezultatului.

59 În mod analog, articolul 23 alineatul (2) din Regulamentul Dublin III prevede că o cerere de reprimire se depune cât mai rapid posibil și în orice caz în termen de două luni de la primirea rezultatului pozitiv Eurodac, în temeiul articolului 9 alineatul (5) din Regulamentul Eurodac. În cazul în care această cerere se bazează pe alte elemente de probă decât datele obținute din sistemul Eurodac, ea se trimite statului membru solicitat în termen de trei luni de la data depunerii cererii de protecție internațională în sensul articolului 20 alineatul (2) din Regulamentul Dublin III.

60 Trebuie arătat în această privință că legiuitorul Uniunii a definit efectele expirării acestor termene precizând, la articolul 21 alineatul (1) al treilea paragraf din Regulamentul Dublin III, precum și la articolul 23 alineatul (3) din acesta că, atunci când cererile respective nu sunt formulate în termenele menționate, responsabilitatea pentru examinarea cererii de protecție internațională aparține statului membru solicitant.

61 În plus, legiuitorul Uniunii a stabilit asemenea termene imperative, precum și efectele expirării lor și în ceea ce privește răspunsul la o cerere de preluare sau de reprimire.

62 Astfel, pe de o parte, cu privire la răspunsul la o cerere de preluare, articolul 22 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III prevede că statul membru solicitat face verificările necesare și hotărăște asupra acesteia în termen de două luni de la data la care cererea a fost primită.

63 În temeiul articolului 22 alineatul (6) din Regulamentul Dublin III, atunci când statul membru solicitant a invocat urgența, în conformitate cu dispozițiile articolului 21 alineatul (2) din acest regulament, statul membru solicitat depune toate eforturile pentru a se conforma termenului cerut, care este de cel puțin o săptămână. În cazuri excepționale, când se poate demonstra că examinarea cererii de preluare a unui solicitant este complexă, statul membru solicitat poate răspunde după termenul cerut, dar în orice caz în termen de o lună. În astfel de situații, statul membru solicitat trebuie să comunice decizia sa de amânare a răspunsului statului membru solicitant în termenul cerut inițial.

64 Potrivit articolului 22 alineatul (7) din Regulamentul Dublin III, absența răspunsului la expirarea termenului de două luni menționat la alineatul (1) al acestui articol și a termenului de o lună menționat la alineatul (6) al articolului menționat echivalează cu acceptarea cererii și determină obligația de a prelua persoana în cauză, inclusiv obligația de a asigura buna organizare a sosirii acesteia.

65 Pe de altă parte, în ceea ce privește răspunsul la o cerere de reprimire, articolul 25 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III prevede că statul membru solicitat efectuează verificările necesare și emite o decizie privind cererea respectivă cât de curând posibil și în orice caz cel târziu în termen de o lună de la data primirii cererii. Atunci când cererea se bazează pe date obținute din sistemul Eurodac, acest termen se reduce la două săptămâni.

66 În temeiul articolului 25 alineatul (2) din Regulamentul Dublin III, absența unui răspuns în termenul de o lună sau de două săptămâni menționat la alineatul (1) al acestui articol înseamnă acceptarea cererii și implică obligația de a reprimi persoana în cauză, inclusiv obligația de a se asigura buna organizare a sosirii acesteia.

67 În ceea ce privește efectele pe care articolul 22 alineatul (7) și articolul 25 alineatul (2) din Regulamentul Dublin III le leagă de absența unui răspuns, la expirarea termenelor imperative prevăzute la articolul 22 alineatele (1) și (6) și la articolul 25 alineatul (1) din acest regulament, la o cerere de preluare sau de reprimire, trebuie subliniat că aceste efecte nu pot fi eludate prin trimiterea unui răspuns pur formal statului membru solicitant. Astfel, rezultă fără echivoc din articolul 22 alineatul (1) și din articolul 25 alineatul (1) menționate că statul membru solicitat trebuie, cu respectarea acestor termene imperative, să efectueze toate verificările necesare pentru a putea emite o decizie privind cererea de preluare sau de reprimire. Pe de altă parte, articolul 5 alineatul (1) din regulamentul de punere în aplicare precizează că un răspuns negativ la o asemenea cerere trebuie să conțină prezentarea detaliată și completă a motivelor acestui refuz.

68 Cu toate acestea, potrivit articolului 29 alineatul (2) din Regulamentul Dublin III, atunci când transferul nu se efectuează în termenul de șase luni, statul membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională este exonerat de obligația de a prelua sau de a reprimi persoana în cauză și responsabilitatea se transferă statului membru solicitant. Acest termen poate fi prelungit până la maximum un an în cazul în care transferul nu a putut fi efectuat din cauza detenției în închisoare a persoanei în cauză sau până la maximum 18 luni în cazul în care persoana în cauză se sustrage procedurii.

69 Rezultă din dispozițiile citate la punctele 58-68 din prezenta hotărâre că, prin acestea, legiuitorul Uniunii a încadrat procedurile de preluare și de reprimire printr-o serie de termene imperative care contribuie, în mod determinant, la realizarea obiectivului prelucrării rapide a cererilor de protecție internațională, menționat în considerentul (5) al Regulamentului Dublin III, garantând că aceste proceduri vor fi puse în aplicare fără întârzieri nejustificate (a se vedea în acest sens Hotărârea din

26 iulie 2017, Mengesteab, C-670/16, EU:C:2017:587, punctele 53 și 54, Hotărârea din 25 octombrie 2017, Shiri, C-201/16, EU:C:2017:805, punctul 31, precum și Hotărârea din 25 ianuarie 2018, Hasan, C-360/16, EU:C:2018:35, punctul 62).

70 Această serie de termene imperative dovedește importanța specială pe care legiuitorul Uniunii a atribuit-o determinării rapide a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională și faptul că, având în vedere obiectivul de a garanta un acces efectiv la procedurile de acordare a unei protecții internaționale și de a nu compromite obiectivul prelucrării rapide a cererilor de protecție internațională, este necesar, potrivit acestui legiuitor, ca asemenea cereri să fie examinate, dacă este cazul, de un alt stat membru decât cel desemnat drept responsabil în temeiul criteriilor prevăzute în capitolul III din acest regulament.

71 Ținând seama de aceste considerații trebuie analizate întrebările preliminare, astfel cum au fost reformulate la punctul 56 din prezenta hotărâre, referitoare la termenele aplicabile procedurii de reexaminare prevăzute la articolul 5 alineatul (2) din regulamentul de punere în aplicare.

72 Potrivit articolului 5 alineatul (2) din regulamentul de punere în aplicare, atunci când statul membru solicitant consideră că refuzul de preluare sau de reprimire care îi este opus de statul membru solicitat are la bază o apreciere greșită sau când poate prezenta dovezi suplimentare, poate solicita acestui din urmă stat membru o reexaminare a cererii sale de preluare sau de reprimire. Această opțiune trebuie exercitată în termen de trei săptămâni de la primirea răspunsului negativ al statului membru solicitat. Acesta din urmă trebuie atunci să depună eforturi să răspundă în termen de două săptămâni. În orice caz, această procedură suplimentară nu extinde termenele prevăzute la articolul 18 alineatele (1) și (6) și la articolul 20 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul Dublin II, care corespund celor prevăzute în prezent la articolul 22 alineatele (1) și (6), precum și la articolul 25 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III.

73 Trebuie constatat că rezultă din însuși textul articolului 5 alineatul (2) din regulamentul de punere în aplicare că posibilitatea statului membru solicitant de a sesiza statul membru solicitat cu o cerere de reexaminare, după ce acesta din urmă a refuzat să dea curs cererii de preluare sau de reprimire, constituie o „procedură suplimentară”. Această dispoziție trebuie, în măsura în care regulamentul de punere în aplicare vizează, potrivit considerentului (1) al acestuia, să asigure punerea în aplicare efectivă a Regulamentului Dublin II, care a fost abrogat și înlocuit prin Regulamentul Dublin III, să facă obiectul unei interpretări conforme cu dispozițiile acestui din urmă regulament și cu obiectivele urmărite de acesta.

74 Așadar, articolul 5 alineatul (2) din regulamentul de punere în aplicare trebuie interpretat astfel încât durata procedurii suplimentare de reexaminare, care este o procedură facultativă, să fie delimitată în mod strict și previzibil, și aceasta atât din motive de securitate juridică pentru toate părțile interesate, cât și pentru a garanta compatibilitatea acestuia cu cadrul temporal precis instituit de Regulamentul Dublin III și pentru a nu afecta obiectivul prelucrării rapide a cererilor de protecție internațională urmărit de acest regulament. O procedură de reexaminare care ar avea o durată nedeterminată, cu consecința de a lăsa în suspensie problema privind statul membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională și de a întârzia astfel în mod semnificativ sau chiar potențial nelimitat examinarea unei asemenea cereri, ar fi incompatibilă cu acest obiectiv de celeritate.

75 Obiectivul menționat, care stă de asemenea la baza articolului 5 alineatul (2) din regulamentul de punere în aplicare, este pus în practică, potrivit însăși termenilor acestei dispoziții, printr-o încadrare temporală strictă prin stabilirea unui termen de trei săptămâni acordat statului membru solicitant pentru a putea adresa o cerere de reexaminare statului membru solicitat și a unui termen de două săptămâni pentru un eventual răspuns al acestuia din urmă la cererea respectivă.

76 Astfel, în primul rând, rezultă fără echivoc din termenii articolului 5 alineatul (2) a doua teză din regulamentul de punere în aplicare că posibilitatea oferită la acest articol 5 alineatul (2) statului membru solicitant de a solicita o reexaminare a cererii sale de preluare sau de reprimire de către statul membru solicitat trebuie exercitată în termen de trei săptămâni de la primirea răspunsului negativ al acestuia din urmă. Rezultă că, la expirarea acestui termen imperativ, statul membru solicitant pierde această posibilitate.

77 În al doilea rând, în ceea ce privește termenul de care dispune statul membru solicitat pentru a răspunde la o cerere de reexaminare, articolul 5 alineatul (2) a treia teză din regulamentul de punere în aplicare prevede că acest stat depune eforturi să răspundă în termen de două săptămâni. Această dispoziție urmărește să incite statul membru solicitat să coopereze în mod loial cu statul membru solicitant prin reexaminarea, în termenul prevăzut la dispoziția menționată, a cererii acestui din urmă stat membru de preluare sau de reprimire a persoanei interesate, însă nu urmărește să instituie o obligație legală de a răspunde la o cerere de reexaminare sub sancțiunea de a i se transfera responsabilitatea pentru examinarea cererii de protecție internațională.

78 Această constatare este confirmată de faptul că, spre deosebire de articolul 22 alineatul (7) și de articolul 25 alineatul (2) din Regulamentul Dublin III, articolul 5 alineatul (2) din regulamentul de punere în aplicare nu prevede că absența unui răspuns la expirarea termenului de două săptămâni ar echivala cu acceptarea cererii și ar atrage obligația de a prelua sau de a reprimi persoana în cauză.

79 Asemenea efecte nu pot fi atribuite nici absenței unui răspuns al statului membru solicitat la cererea de reexaminare a statului membru solicitant în termenul maxim de o lună prevăzut la articolul 25 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III, la care se referă instanța de trimitere în a doua întrebare. Astfel, pe lângă faptul că o asemenea interpretare ar fi contrară însești literei articolului 5 alineatul (2) din regulamentul de punere în aplicare, ultima teză a acestei dispoziții precizează în mod expres că procedura suplimentară de reexaminare nu extinde termenele de care dispune statul membru solicitat pentru a răspunde la o cerere de preluare sau de reprimire în temeiul articolului 22 alineatele (1) și (6), precum și al articolului 25 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III, termene care, prin definiție, au fost respectate în situația în care statul membru solicitant solicită o reexaminare.

80 Rezultă astfel din articolul 5 alineatul (2) din regulamentul de punere în aplicare că, din moment ce statul membru solicitat, după ce a efectuat verificările necesare, a răspuns negativ la o cerere de preluare sau de reprimire în termenele stabilite în acest scop de Regulamentul Dublin III, procedura suplimentară de reexaminare nu poate declanșa efectele prevăzute la articolul 22 alineatul (7) și la articolul 25 alineatul (2) din acest regulament.

81 În al treilea rând, în ceea ce privește problema de a stabili care este semnificația juridică a termenului de două săptămâni prevăzut la articolul 5 alineatul (2) a treia teză din regulamentul de punere în aplicare și care sunt efectele atribuite expirării acestuia, trebuie amintit că este necesar ca, după cum s-a arătat la punctul 73 din prezenta hotărâre, această dispoziție să facă obiectul unei interpretări conforme cu dispozițiile Regulamentului Dublin III, precum și cu obiectivele urmărite de acesta, în special acela de a stabili o metodă clară și operațională pentru determinarea rapidă a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională pentru a garanta un acces efectiv la procedurile de acordare a unei asemenea protecții și pentru a nu compromite obiectivul prelucrării rapide a cererilor de protecție internațională, menționat în considerentele (4) și (5) ale acestui regulament.

82 Or, acest obiectiv al Regulamentului Dublin III nu ar fi respectat printr-o interpretare a articolului 5 alineatul (2) din regulamentul de punere în aplicare potrivit căreia termenul de două săptămâni vizat la această dispoziție ar fi pur indicativ, astfel încât procedura suplimentară de reexaminare nu ar fi delimitată de niciun termen de răspuns sau ar fi delimitată numai de un termen de răspuns

„rezonabil” a cărui durată nu este predefinită, la care se referă a treia și a patra întrebare preliminară, și care ar trebui să fie apreciat de instanțele naționale de la caz la caz, ținând seama de toate împrejurările cauzei.

83 Astfel, aplicarea unui asemenea termen de răspuns „rezonabil” ar conduce la o insecuritate juridică semnificativă, din moment ce, atât pentru administrațiile statelor membre în cauză, cât și pentru solicitanții de protecție internațională, ar fi imposibil să se determine în avans durata exactă a acestui termen într-o situație dată, ceea ce, pe de altă parte, i-ar putea determina pe acești solicitanți să sesizeze instanțele naționale pentru a se verifica respectarea termenului menționat și, prin urmare, ar putea incita la introducerea unor acțiuni judiciare care ar întârzia, la rândul lor, determinarea statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională.

84 Așadar, o interpretare a articolului 5 alineatul (2) din regulamentul de punere în aplicare potrivit căreia procedura suplimentară de reexaminare ar fi delimitată numai de un termen de răspuns „rezonabil” a cărui durată nu este predefinită ar contraveni obiectivelor Regulamentului Dublin III și, de asemenea, ar fi incompatibilă cu economia generală a procedurilor de preluare și de reprimire, astfel cum au fost concepute prin acest regulament, pe care legiuitorul Uniunii a avut grijă să le încadreze prin termene clar definite, previzibile și relativ scurte.

85 Mai trebuie arătat în această privință că prezentele cauze se disting de cele în care Curtea a aplicat noțiunea „termen rezonabil”. Astfel, în timp ce aceste din urmă cauze erau caracterizate de lipsa unor dispoziții de drept al Uniunii care să precizeze termenul în cauză (a se vedea în special Hotărârea din 28 februarie 2013, Reexaminare Arango Jaramillo și alții/BEI, C-334/12 RX-II, EU:C:2013:134, punctele 5, 28 și 33, Hotărârea din 16 iulie 2015, Lanigan, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, punctele 44 și 48, Hotărârea din 5 aprilie 2016, Aranyosi și Căldăraru, C-404/15 și C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, punctele 97 și 104, Hotărârea din 14 iunie 2016, Marchiani/Parlamentul, C-566/14 P, EU:C:2016:437, punctele 89 și 95-97, Hotărârea din 13 septembrie 2017, Khir Amayry, C-60/16, EU:C:2017:675, punctul 41, Hotărârea din 12 aprilie 2018, A și S, C-550/16, EU:C:2018:248, punctele 45 și 61, precum și Hotărârea din 27 iunie 2018, Diallo, C-246/17, EU:C:2018:499, punctele 58 și 69), Comisia a prevăzut în schimb, la articolul 5 alineatul (2) din regulamentul de punere în aplicare, un termen precis, de două săptămâni, în care statul membru solicitat trebuie să depună eforturi să răspundă la o cerere de reexaminare care îi este adresată de statul membru solicitant.

86 În aceste condiții, este necesar să se interpreteze articolul 5 alineatul (2) a treia teză din regulamentul de punere în aplicare în sensul că expirarea termenului de răspuns de două săptămâni prevăzut la dispoziția respectivă închide în mod definitiv procedura suplimentară de reexaminare, indiferent dacă statul membru solicitat a răspuns sau nu în acest termen la cererea de reexaminare a statului membru solicitant.

87 Prin urmare, cu excepția cazului în care dispune încă de timpul necesar pentru a putea prezenta, în termenele imperative prevăzute în acest scop la articolul 21 alineatul (1) și la articolul 23 alineatul (2) din Regulamentul Dublin III, o nouă cerere de preluare sau de reprimire, statul membru solicitant trebuie să fie considerat responsabil de examinarea cererii de protecție internațională în cauză.

88 În al patrulea rând, este necesar să se arate că termenul de răspuns prevăzut la articolul 22 alineatele (1) și (6) din Regulamentul Dublin III sau, respectiv, la articolul 25 alineatul (1) din acest regulament nu are o incidență asupra calculării termenelor prevăzute pentru procedura suplimentară de reexaminare. Astfel, o interpretare a articolului 5 alineatul (2) din regulamentul de punere în aplicare în sensul că această procedură nu s-ar putea desfășura decât în limitele stabilite prin respectivele dispoziții ale Regulamentului Dublin III, în așa mod încât ar fi posibilă numai în măsura în care statul membru solicitat nu ar fi epuizat termenul prevăzut pentru răspunsul său la cererea de preluare sau de reprimire, ar constitui, în practică, un obstacol important în calea aplicării procedurii menționate și, în consecință, nu poate fi considerată utilă pentru punerea în aplicare a Regulamentului Dublin III.

89 Prin urmare, statul membru solicitant este îndreptățit să adreseze statului membru solicitat o cerere de reexaminare în termenul, prevăzut la articolul 5 alineatul (2) a doua teză din regulamentul de punere în aplicare, de trei săptămâni de la primirea răspunsului negativ al statului membru solicitat, chiar dacă închiderea acestei proceduri suplimentare de reexaminare la expirarea termenului de două săptămâni stabilit la articolul 5 alineatul (2) a treia teză din regulamentul de punere în aplicare ar interveni după expirarea termenelor prevăzute la articolul 22 alineatele (1) și (6) din Regulamentul Dublin III sau, respectiv, la articolul 25 alineatul (1) din acest regulament.

90 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la întrebările adresate că:

– articolul 5 alineatul (2) din regulamentul de punere în aplicare trebuie interpretat în sensul că, în cadrul procedurii de determinare a statului membru competent pentru prelucrarea unei cereri de protecție internațională, statul membru sesizat cu o cerere de preluare sau de reprimire în temeiul articolului 21 sau al articolului 23 din Regulamentul Dublin III, care, după ce a efectuat verificările necesare, a răspuns negativ la aceasta în termenele prevăzute la articolul 22 sau la articolul 25 din acest din urmă regulament și care, ulterior, a fost sesizat cu o cerere de reexaminare în temeiul respectivului articol 5 alineatul (2), trebuie să depună eforturi, într-un spirit de cooperare loială, să răspundă la aceasta din urmă într-un termen de două săptămâni și

– în cazul în care statul membru solicitat nu răspunde în acest termen de două săptămâni la cererea menționată, procedura suplimentară de reexaminare este închisă în mod definitiv, astfel încât statul membru solicitant trebuie, de la expirarea termenului respectiv, să fie considerat responsabil de examinarea cererii de protecție internațională, cu excepția cazului în care dispune încă de timpul necesar pentru a putea introduce, în termenele imperative prevăzute în acest scop la articolul 21 alineatul (1) și la articolul 23 alineatul (2) din Regulamentul Dublin III, o nouă cerere de preluare sau de reprimire.

Cu privire la cheltuielile de judecată

91 Întrucât, în privința părților din litigiile principale, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară:

Articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 1560/2003 al Comisiei din 2 septembrie 2003 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 343/2003 al Consiliului de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de azil prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 118/2014 al Comisiei din 30 ianuarie 2014, trebuie interpretat în sensul că, în cadrul procedurii de determinare a statului membru competent pentru prelucrarea unei cereri de protecție internațională, statul membru sesizat cu o cerere de preluare sau de reprimire în temeiul articolului 21 sau al articolului 23 din Regulamentul (UE) nr. 604/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 26 iunie 2013 de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe sau de către un apatrid, care, după ce a efectuat verificările necesare, a răspuns negativ la aceasta în termenele prevăzute la articolul 22 sau la articolul 25 din acest din urmă regulament și

care, ulterior, a fost sesizat cu o cerere de reexaminare în temeiul respectivului articol 5 alineatul (2), trebuie să depună eforturi, într-un spirit de cooperare loială, să răspundă la aceasta din urmă într-un termen de două săptămâni.

În cazul în care statul membru solicitat nu răspunde în acest termen de două săptămâni la cererea menționată, procedura suplimentară de reexaminare este închisă în mod definitiv, astfel încât statul membru solicitant trebuie, de la expirarea termenului respectiv, să fie considerat responsabil de examinarea cererii de protecție internațională, cu excepția cazului în care dispune încă de timpul necesar pentru a putea introduce, în termenele imperative prevăzute în acest scop la articolul 21 alineatul (1) și la articolul 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 604/2013, o nouă cerere de preluare sau de reprimire.

Semnături